

Αρείου Πάγου 1625/2006, Τμ. Β/Π

Πηγή: ΕΕΔ 66/2007, σελ. 937

**ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ ΕΚΤΟΣ ΧΡΟΝΟΥ
ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

Εργατικό ατύχημα αποτελεί και ο θάνατος, ή τραυματισμός ναυτικού κατά τη διάρκεια του χρόνου ο οποίος είναι αναγκαίος για την απομάκρυνση του από το πλοίο, για την πραγματοποίηση της ψυχαγωγίας, εκτός του πλοίου και την επιστροφή του σ' αυτό, εφ' όσον, ως εκ των συγκεκριμένων συνθηκών η ψυχαγωγία του, ήταν αναγκαία για την αποκατάσταση ή διατήρηση της ψυχικής του ισορροπίας. – Εάν, λόγω των συγκεκριμένων συνθηκών, δεν ήταν αναγκαία η ψυχαγωγία του, είτε εάν έλαβε χώρα υπέρβαση των λογικώς ακραίων χρονικών ορίων, τα οποία απαιτούνται για την πραγματοποίηση της, τότε, συνεπεία ανυπαρξίας, ή διακοπής, αναλόγως της περιπτώσεως, του αιτιώδους συνδέσμου ανυπαρξίας, δηλαδή, σχέσεως αιτίου και, αποτελέσματος, δεν υπάρχει εργατικό ατύχημα. – Περιστατικά.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1915 άρθρα 1 και 2. Κ.Ι.Ν.Α. (ν.δ. 3816/1958) άρθρο 66.

Πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος, κ. Χρ. Μπαλντάς

Εισηγητής, ο αρεοπαγίτης, κ. Γεωργ. Χλαμπουτάκης

Δικηγόροι, οι κ.κ. Garsten Niemer, Ευαγγ. Χαλής

Από τη διάταξη του άρθρου 1 του ν. 551/1915, όπως αυτό τροποποιήθηκε μεταγενέστερα, κωδικοποιήθηκε με το β.δ. της 24.7/25.8.1920 και διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του Α.Κ. κατά το άρθρο 38 εδ. α' του εισαγωγικού του νόμου, έχει δε εφαρμογή και στη σύμβαση ναυτολογήσεως κατά το άρθρο 2 του ίδιου νόμου και 66 του ν. 3816/1958 «περί κυρώσεως του κώδικος ιδιωτικού ναυτικού δικαίου» (Ολ.Α.Π. 965/1985), προκύπτει ότι ως ατύχημα εκ βιαίου συμβάντος θεωρείται και ο θάνατος, ή ο τραυματισμός του μισθωτού, από αιφνίδια επενέργεια εξωτερικού αιτίου, ασχέτου μεν προς τη σύσταση του οργανισμού του παθόντος και τη βαθμιαία φθορά του, αλλά συνδεομένου προς την εργασία λόγω της εμφανίσεώς του κατά την εκτέλεση της ή εξ αφορμής αυτής. Η τελευταία αυτή περίπτωση συντρέχει όταν το ατύχημα δεν είναι άμεση συνέπεια της εκτελέσεως της εργασίας, όπως όταν τούτο συνέβη εκτός του τόπου και χρόνου εκτελέσεώς της, συνδέεται όμως με αυτή με σχέση αιτίου και αποτελέσματος ως εκ του ότι, λόγω της εργασίας, εδημιουργήθηκαν ιδιαίτερες και αναγκαίες για την επέλευσή του πραγματικές συνθήκες, οι οποίες δεν θα υπήρχαν χωρίς την εργασία. Έτσι εργατικό ατύχημα αποτελεί και ο θάνατος, ή τραυματισμός, ναυτικού κατά τη διάρκεια του χρόνου που είναι αναγκαίος για την απομάκρυνσή του από το πλοίο, για την πραγματοποίηση της ψυχαγωγίας εκτός του πλοίου και την επιστροφή του σ' αυτό, εφόσον, ως εκ των συγκεκριμένων συνθηκών εργασίας η ψυχαγωγία του, ήταν αναγκαία για την αποκατάσταση ή διατήρηση της ψυχικής του ισορροπίας. Εάν, λόγω των συγκεκριμένων συνθηκών, δεν ήταν αναγκαία η ψυχαγωγία του, είτε εάν έλαβε χώρα υπέρβαση των λογικώς ακραίων χρονικών ορίων που απαιτούνται για την πραγματοποίηση της τότε, συνεπεία ανυπαρξίας, ή διακοπής, αναλόγως της περιπτώσεως, του αιτιώδους συνδέσμου ανυπαρξίας, δηλαδή, σχέσεως αιτίου και,

αποτελέσματος, δεν υπάρχει εργατικό ατύχημα κατά την έννοια του άρθρου 1 του ν. 551/1915 (Α.Π. 1207/1992).

Στην προκειμένη περίπτωση το Εφετείο, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση του, δέχθηκε, κατά κρίση ανέλεγκτη, τα εξής: «Με σύμβαση ναυτικής εργασίας αορίστου χρόνου που καταρτίστηκε στη Σκύρο στις 19.5.1999 μεταξύ του γιού της ενάγουσας και τώρα αναιρεσίβλητης Ε.Μ. και της εναγομένης και τώρα αναιρεσείουσας «Λ.», ο πρώτος ναυτολογήθηκε στο πλοίο αυτό με την ειδικότητα του μηχανοδηγού Β', αντί συνολικών μηνιαίων αποδοχών 1.487,05 ευρώ. Ο Ε.Μ., υπηρέτησε συνεχώς μέχρι και την 8.11.1999 στο πλοίο αυτό, το οποίο εκτελεί καθημερινά δρομολόγια στην τοπική ακτοπλοϊκή γραμμή Σκύρου-Κύμης-Σκύρου, με λιμάνι διανυκτέρευσης τη Σκύρο. Στις 8.11.1999 δεν πραγματοποιήθηκε το προγραμματισμένο για τις 17.00 δρομολόγιο του πιο πάνω πλοίου προς τη Σκύρο, διότι λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών (ανέμων 7-8 μποφόρ), το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας εξέδωσε απαγορευτικό σήμα απόπλου και το πλοίο υποχρεώθηκε να παραμείνει εκείνο το βράδυ ελλιμενισμένο στην Παραλία Κύμης. Ο Ε.Μ. βγήκε από το πλοίο γύρω στις 17.00 προκειμένου να ειδοποιήσει τους οικείους του και να προβεί σε ανάληψη χρημάτων από Α.Τ.Μ. Τράπεζας ώστε να καλύψει τα έξοδα που θα είχε από τη διανυκτέρευση εκτός της οικίας του. Η ανάληψη αυτή πραγματοποιήθηκε στις 17.41 από το μηχανήμα της Εθνικής Τράπεζας που βρίσκεται στην Κύμη.

Κατόπιν επέστρεψε στο πλοίο, και γύρω στις 23.00, μαζί με το συνάδελφο του Ι.Μ. πήγαν σε ταβέρνα που βρίσκεται στην Πλατάνα Καρυστίας, η οποία απέχει 3 χιλιόμετρα και 100 μέτρα από τον τόπο ελλιμενισμού του πλοίου, προκειμένου να συμπάγουν με τους συναδέλφους τους, ύστερα από πρόσκληση του υποπλοιαρχού, ο οποίος είχε τη γιορτή του. Στην ταβέρνα πήγε οδηγώντας τη μοτοσικλέτα (Honda 100 cc) του συναδέλφου του και μάρτυρα της εκκαλούσας (και τώρα αναιρεσείουσας) Ι.Ξ., ο οποίος ακόμη και αν δεν γνώριζε ότι ο Ε.Μ. επρόκειτο να την πάρει, του έδωσε εκ των υστέρων την έγκρισή του, αφού είδε ότι είχε μεταβεί στην ταβέρνα με τη μοτοσικλέτα του και του επέτρεψε εκ νέου, προκειμένου να επιστρέψει με αυτή στο πλοίο. Ο Ε.Μ. έφυγε από την ταβέρνα γύρω στις 24.00 μαζί με τον πιο πάνω συνάδελφό του Ι.Μ. και πήγαν στην Κύμη για αναζήτηση κάποιου μπαρ, τελικά διάλεξαν το μπαρ «μπλει-μπου», στο οποίο ο Ε.Μ. παρέμεινε για λίγο και αποχώρησε μόνος του για να επιστρέψει στο πλοίο. Κατά την επιστροφή του από την Κύμη στο πλοίο περί ώρα 02.00 της 9.11.1999, στο δεύτερο χιλιόμετρο Κύμης – Παραλίας Κύμης στο ρεύμα καθόδου προς την Παραλία Κύμης, λόγω της ολισθηρότητας του οδοστρώματος από την προκληθείσα έντονη βροχόπτωση, έχασε τον έλεγχο της μοτοσικλέτας, εξετράπη από την πορεία του, έπεσε σε παρακείμενο αγρό, ο οποίος βρισκόταν σε χαμηλότερη υψομετρική στάθμη από την οδό και τραυματίστηκε βαριά στο κεφάλι και στο θώρακα. Οι συνάδελφοί του όταν περί ώρα 4 π.μ. επέστρεψαν από την ταβέρνα στο πλοίο δεν τον βρήκαν εκεί, τον αναζήτησαν στην Κύμη και δεν μπόρεσαν να τον εντοπίσουν. Βρέθηκε στις 7.30 π.μ. της 9.11.1999 από τον περαστικό Χ.Λ. στον παρακείμενο της πιο πάνω οδού αγρό, μεταφέρθηκε στο Κ.Α.Τ. σε κώμα, όπου και νοσηλεύθηκε μέχρι το θάνατό του στις 13.12.1999, ο οποίος επήλθε λόγω πνευματικής εμβολής συνδεδεμένης με το βαρύ τραυματισμό του. Εν όψει των πιο πάνω πραγματικών περιστατικών, ο τραυματισμός του Ε.Μ. και ο εξ αυτού προκληθείς θάνατος, συνιστά εργατικό ατύχημα, το οποίο δεν ήταν μεν άμεση συνέπεια της εκτελέσεως της εργασίας του, αλλά επήλθε εξ αφορμής αυτής, αφού εξαιτίας αυτής δημιουργήθηκαν στον προαναφερόμενο ναυτικό οι παραπάνω συνθήκες για την επέλευση του ατυχήματος και οι οποίες δεν θα είχαν δημιουργηθεί χωρίς εκείνη, η δε τυχόν αμελής συμπεριφορά του παθόντος δεν αναιρεί το

χαρακτηρισμό του ατυχήματος ως εργατικού ούτε διακόπτει τον αιτιώδη σύνδεσμο μεταξύ της εργασίας και του ατυχήματος δοθέντος ότι ο αποβιώσας ναυτικός είχε την άδεια του πλοιάρχου να εξέλθει από το πλοίο, δεν υπερέβη τα χρονικά όρια της εξόδου αφού επέστρεψε στο πλοίο στις 2 π.μ. και το υπόλοιπο πλήρωμα επέστρεψε στις 4 π.μ. της 9.11.1999, το ατύχημα δε αυτό δεν θα συνέβαινε κατά τη συνηθισμένη πορεία των πραγμάτων αν δεν υπήρχε η σύμβαση ναυτικής εργασίας και η εξ αυτής ανάγκη για διανυκτέρευση του ναυτικού στην Παραλία Κύμης. Επιπλέον, η εναγομένη με την από 10.6.2000 απόφαση του Δ.Σ. της, κατέβαλε ως αποζημίωση θανάτου το ποσό των 3.000.000 δραχμών στην οικογένεια του παθόντος, ποσό το οποίο είχε εισπράξει από την ασφαλιστική εταιρεία 'Γ', βάσει ασφαλιστηρίου συμβολαίου κάλυψης της αστικής ευθύνης της έναντι του πληρώματος του πλοίου προερχόμενης από ναυτεργατικό ατύχημα, κατέβαλε δε και τα έξοδα νοσηλείας του παθόντος αλλά και της κηδείας του, σύμφωνα με την πρόβλεψη του ν. 551/1915, αναγνωρίζοντας έτσι την ευθύνη της από εργατικό ατύχημα».

Με βάση τα παραπάνω το Εφετείο έκρινε ότι υπάρχει εργατικό ατύχημα κατά την έννοια του νόμου εξ αιτίας του οποίου η αναιρεσίβλητη-ενάγουσα δικαιούται την αποζημίωση του άρθρου 3 του ν. 551/1915 και απέρριψε την έφεση της αναιρεσείουσας-εναγομένης κατά της πρωτόδικης απόφασης, που είχε κρίνει όμοια. Με την κρίση του αυτή το Εφετείο δεν παραβίασε εκ πλαγίου τις παραπάνω ουσιαστικού δικαίου διατάξεις, αφού διέλαβε στην απόφασή του πλήρεις και επαρκείς αιτιολογίες, που καθιστούν εφικτό τον αναιρετικό έλεγχο για την ορθή εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων. Επομένως, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο από τον αριθμ. 19 του αρθρ. 559 Κ. Πολ. Δ. πρώτος λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο υποστηρίζονται τα αντίθετα.

Κατά τη διάταξη του αρθρ. 559 αρ. 8 Κ. Πολ. Δ. ως πράγματα των οποίων η λήψη ή η μη λήψη υπόψη από το δικαστήριο της ουσίας ιδρύει τον από τη διάταξη αυτή λόγο αναιρέσεως, νοούνται οι αυτοτελείς ισχυρισμοί που, υπό την προϋπόθεση της νόμιμης προτάσεώς τους, θεμελιώνουν ιστορικά το αίτημα της αγωγής, ανταγωγής, ενστάσεως ή αντενστάσεως, ως και οι λόγοι εφέσεως που περιέχουν παράπονα κατά της πρωτοβάθμιας απόφασης (Ολ. Α.Π. 11/1996). Δεν συνιστούν πράγματα η αιτιολογημένη άρνηση της αγωγής, ανταγωγής, ενστάσεως ή αντενστάσεως και τα συμπεράσματα ή επιχειρήματα από την εκτίμηση των αποδείξεων όπως και η νομική επιχειρηματολογία των διαδίκων ή του δικαστηρίου. Ο λόγος αναιρέσεως του αριθμ. 8 του άρθρου 559 Κ. Πολ. Δ. δίδεται όταν το δικαστήριο παρά το νόμο έλαβε υπόψη πράγματα που, δεν προτάθηκαν ή δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης. Στην προκειμένη περίπτωση με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως αποδίδεται στο Εφετείο η πλημμέλεια ότι παρά το νόμο δεν έλαβε υπόψη πράγματα προταθέντα και συγκεκριμένα ότι η αναιρεσείουσα εταιρεία κατέβαλε στην οικογένεια του θανόντος ναυτικού το ποσό των 3.000.000 δρχ. και τα έξοδα νοσηλείας και κηδείας του ως αποζημίωση θανάτου, από ελευθεριότητα (για λόγους κοινωνικούς), και όχι αναγνωρίζοντας την ευθύνη της από το ένδικο εργατικό ατύχημα, όπως δέχθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση. Τα παραπάνω όμως, ως αναγόμενα σε προσβολή συμπεράσματος του δικαστηρίου από την εκτίμηση των αποδείξεων ως προς την ευθύνη της αναιρεσείουσας εκ του εκτεθέντος εργατικού ατυχήματος, δεν θεμελιώνουν αυτοτελή ισχυρισμό και δεν συνιστούν «πράγμα» με την προαναφερόμενη έννοια, ενώ εξάλλου δεν αναφέρεται στο αναιρετήριο ότι προτάθηκε ο σχετικός ισχυρισμός της εκκαλούσας-αναιρεσείουσας στο Εφετείο ως λόγος εφέσεως, ώστε να καταστεί «πράγμα» και να ιδρύει τον από την παραπάνω διάταξη λόγο αναιρέσεως. Επομένως, ο εξεταζόμενος αναιρετικός λόγος προεχόντως

είναι απορριπτός ως απαράδεκτος. (Απορρίπτει την αίτηση αναίρεσης της 10/2004 απόφασης του Εφετείου Αθηνών (μεταβατικής έδρας Χαλκίδας).